

Mindez többszörösen igaz *A magyarországi jezsuita iskolai színjátékok forrásai* IV. kötetére, amely a Mutatókat tartalmazza. Ez esetben azonban nem elégedhetünk meg a szokványos dicséretekkel. A kötetet nemcsak a jezsuita anyag óriási mennyisége, hanem a szerkesztés – sajnálatosan – különleges körülményei is kiemelik a hasonló adattárak sorából.

A jezsuita színjátszás kiváló ismerője, Staud Géza élete utolsó percéig dolgozott a három forráskötet mutatóin, de már nem fejezhette be. Így H. Takács Marianna vállalta a meglévő cédulák, jegyzetek, adatok, utalások felülvizsgálatát, rendszerezését és kiegészítését. Ez az óriási munka – a kötet jellegéből következően – fordulatot jelenthet a kutatásban: most, ezzel vált igazán kényelmesen használhatóvá a jezsuita színi adattár előző három kötete.

A kötet gerincét alkotó általános mutató a drámák címét vagy tárgyát (esetenként mindkettőt) tartalmazza. Ezt egészíti ki az igen összetett névmutató, amely nemcsak a szerzők, hanem az előadásokkal kapcsolatos egyéb személyek (pártfogók, látogatók, ünnepeltek, színrevivók stb.) nevét adja meg; ezáltal több, érdekes szempont alapján keres-

hetők a drámacímek. Ígéretes a színjátszással kapcsolatos egyéb adatokat, tehát főleg az előadási alkalmakat (egyházi és más ünnepek, beiktatás, vendégjáték stb.) soroló fejezet. A szerkesztés körülményeit ismerve, nyilván nem várható el pontos, mindenre kiterjedő mutató, ez azonban így kevés adatot közöl. A téma ismerőjét érdekelheti pl. beiktatás alkalmából vagy püspök tiszteletére bemutatott darab, de kevésbé valószínű, hogy azt a város vagy a püspök neve alapján keresné. (Az N betűnél szerepel például a nyitrai püspök ünneplése színjátékkal és programok, az Sz betűnél egy váradi püspöki születésnap ünnepelés). Érdemes lett volna – talán külön-külön csoportban – ide iktatni a műfajra, a zenére, a táncra és a díszletre, sőt esetleg a közjátékokra vonatkozó adatokat is.

Mindez apró kényelmetlenség, melyet mentenek a különleges körülmények; ennél sokkal fontosabb, hogy Staud Géza utolsó munkája, melyet H. Takács Marianna fejezett be, valóban hasznos, segítségével folytatódhat a magyarországi iskolai színjátszás helyének kijelölése a magyar színháztörténetben.

Demeter Júlia

JEZSUITA ISKOLADRÁMÁK (ISMERT SZERZŐK)

Sajtó alá rendezte Alszeghy Zsoltné, Czibula Katalin, Varga Imre, Budapest, Argumentum Kiadó–Akadémiai Kiadó, 1992, 990 l. (Régi Magyar Drámai Emlékek: XVIII. század, 4/1).

JEZSUITA ISKOLADRÁMÁK (ISMERETLEN SZERZŐK), PROGRAMOK, SZÍNLAPOK

Sajtó alá rendezte Alszeghy Zsoltné, Berecz Ágnes, Keresztes Attila, Kiss Katalin, Knapp Éva, Varga Imre, szerkesztette Varga Imre, Budapest, Akadémiai Kiadó–Argumentum Kiadó, 1995, 1105 l. (Régi Magyar Drámai Emlékek: XVIII. század, 4/2).

Az iskoladráma-program 1980-ban tette közzé kutatási tervét; az elképzelésekkel szembeesíthető szövegkiadás most elérkezett két legterjedelmesebb és szellemi értelemben is legsúlyosabb kötetéhez, a jezsuita iskoladrámák köz-

readásához. Az 1561 és 1773 közötti, bő két évszázadban, nagyszombati letelepítésük és a rend feloszlata közötti időszakban 42 magyarországi városban közel négyezer előadást vagy teatrális eseményt rendeztek; a feloszlás-

kor 20 kollégiumuk, 19 rezidenciájuk, 12 szemináriumuk, 11 missziójuk, 9 konviktusuk, 30 gimnáziumuk és 2 főiskolájuk volt (vö. I, 7). Ami pedig a szellemi súlyt illeti, ismert szerzőik he-
ten vannak a kötetekben, 17 drámaszö-
veggel; az ismeretlen szerzőktől ehhez
20 újabb drámaszöveg és – 12 városból
– 31 program és színlap társult.

A kötetek javára végzett évtizedes fi-
lológiai munkát (az anyaggyűjtés, a
forrásfeltárás, a sajtó alá rendezés te-
rén) nehéz adatokkal szemléltetnünk.
Máskor és másutt az a tény, hogy a 37-
ből 13 drámaszöveg most jelenik meg
először nyomtatásban, önmagában is
beszédesebb lehet, ám itt nem elegendő,
hiszen a nyomtatásban kiadottak je-
lentős hányada is csupán 18. századi
edícióban érhető el; az iskoladramák
utolsó nagy szövegkiadói korszaka pe-
dig közel száz esztendeje, a századfor-
dulón zajlott. Ezért mindenképpen in-
dokolt az ismert szerzők esetében az
eddig kiadások tételes felsorolása és a
„modern kiadásban először” megkü-
lönbötetés. A programok és színlapok
felkutatásának nehézségeit pedig szám-
szerű adatokkal egyáltalán nem lehet
érezéltetni, hiszen ezek eleve apró-
nyomtatványnak készültek, habár a
legveszendőbb fajtából, egyszeri megje-
lenésre. Ezért fennmaradásuk rendkí-
vül esetleges, megőrzésüket a keletke-
zés időpontjában legfeljebb rend- és is-
kolatörténeti dokumentatív szempon-
tok biztosíthatják.

A kötetek érvényes mintavételt kí-
nálnak a játszott műsorból. Kitűnően
szemléltetik ugyanis azokat a vonások-
kat, amelyek a jezsuiták színjátzását
általában jellemezték, és amelyek révén
jelentős hatást gyakoroltak a többi tani-
tőrend, sőt a protestánsok játékaira is.
Az első helyre az a megvitatandó para-
doxon kívánczok, amelynek egyik ol-
dalan az alapvető nevelési célok követ-
kezetes fenntartása található; a másí-
kon pedig az ehhez felhasznált mód-

szerek rendkívüli tágassága, az a rugal-
masság, amellyel a rend a változó világ
társadalmi igényeire válaszolt, hogy
neveltjei mindenkor megfelelhessenek
azoknak.

A paradoxon magas művészi szín-
vonalon tanulmányozható Faludi Fe-
renc, Illei János és a többi ismert szerző
darabjaiban. Őket már nem olyan mes-
terségbeli problémák foglalkoztatták,
mint a „pogány” (értsd: ókori törté-
netírói) témák keresztény adaptálása
vagy a színpadra nem léptethető nők
szerepeinek minél ügyesebb dramatur-
giai megoldása. Faludi izgalmas sze-
rephármast alkot az előbbire a Caesar-
Pompejus–Ptolomaeus trióban, Illei pe-
dig virtuóz nadrágszerepet ír Arsinoé
királyné számára, aki „Antigonus fér-
fiúnak neve alatt, és Frantzia színben”
lép fel (a *Caesar Aegyptus földjén Ale-
xandriában*, illetve a *Ptolomaeus c. drá-
mában*).

Friz András német eredete és spa-
nyolországi születése is segíthette ab-
ban, hogy *Szigeti Zrínyi Miklós*-ában már
nem a címszereplő, a sokszor megéne-
kelt-megverselt „athleta Christi” az
igazán érdekes figura, hanem „Ennek
fiatskája, KISS ZRINI”, az egy pillanat-
ra megingó, ifjú hős, akit a szerző he-
lyezett az iskoladramába: „a játéknak
mind ízire, mind az indulatoknak
fel gerjesztésére (...) a Várban bé zá-
rom...” (I, 213.) Faludi eleve olyan tár-
gyakat választott (Caesar, Konstanti-
nus), és ebben a Salamon-téma feldol-
gozói, Illei és Friz sem maradtak el tőle,
hogy meg sem kerülhették történelmi
példázataikban a királyi és általában a
vezetői alkalmasság kérdését. Caesar a
rómaiak „Polgár Mestere”, akit a „ta-
náts” (= a szenátus) választott, és fölöt-
te áll a „Monarchák”-nak, akiknek hi-
bás tevékenysége láttán csak az a kér-
dés, hogy a természet szűkmarkúsága
vagy a tudatlanság okozza, ha környe-
zetükben lábra kap a kevélység és az
álnokság. A jó előjáró, aki egyben csa-

ládjának, népének atyja is: „le tartó, kegyes, nyájas, Udvari”, fia „vidám, bátorságos, szeléd, édeséges erköltső”. (I, 30.)

A metamorfózist nem csupán a tematikai bővülés (a Metastasio-fordítások, a Molière- és a Holberg-magyarítások megjelenése) és a források szuverénebb értelmezése-felhasználása jelenti. Más színjátékelemek is játszhattak előrefutó szerepet. A dikció mellett megnőtt az akció, a cselekményesség jelentősége; az udvari cselszöves fordulatai még akkor is izgalmasak lehetnek az egykorú nézőnek, ha a mitológiából vagy a történetírókból tudhatni a végkifejletet. Ebben a „szerencse” (a Sors, a Végzet) dramaturgiája segíthetett. Illei *Salamonjában* már-már torokszorító lehetett az izgalom, sikerül-e felfedezni a László hercegre küldött orgyilkost, holott mindenki tudta, hogy a leendő királyra és a majdani szentre ugyan hiába is emelne kezét. Igen tanulságos olvasmány Kereskényi Ádám *Ágostonnak megtérése* c. iskoladrámája. A latin eredeti, Franciscus Neumayr *Conversiója* a tökéletes megtérés mirákulum- és moralitáselemeket vegyítő mustrája: egy kilenc évre tervezett, dramatikus lelki-gyakorlat egyik darabja, öt elmélkedésből és elmélkedésenként két-két punctumból. A szövegek tekintélyes hányada bibliai idézet vagy Szent Ágoston vallomásaiból való. Az újdonság itt, ami kiemelte a darabot a kegyes olvasmányok világából, a nyitójelenet látványossága: a háborgó tenger, a barokk színpad nagy spektakulumainak egyike (vö. I, 624).

A tágasság a műfajok változatosságában is megfigyelhető: az úrnapi körmenet oltárainál elmondott-eljátszott két versezettől (II, 15–44) a Nepomuki Szent János életének mirákulum-témáját feldolgozó operalibrettón át (*Megsértődött ártatlanság*, 1749; II, 45–103) addig a néhány lapos közjáték-töredékig terjedt, amely éppen arról szól,

hogy interludiumot kellene írni, és amely most az [*Intermediumnakoaló*] címet kapta (II, 763–768).

A jezsuita szerzők nem tudták és nem is akarták figyelmen kívül hagyni a barokk életérzésnek azt az elemét, hogy nézőjük a már megismert, a művészetek adta kellemetességeket, amire a fejletlenebb színházkultúrájú országokban akár egy barokk nagymise fényessége, zenei és látványpompája megtaníthatta, szerette volna viszontlátni az iskolai színjátékok során is. A zene, a tánc a színjátéktípust meghatározó módon és mértékig nyomulhatta előtérbe, a szcenika pedig vetekedhetett a legjobb udvari színház technikai felszereltségével. (Ezen okból látnánk szívesen a jegyzetekben a szórványos szcenikai adatok fölemlítését is – nem növelték volna számottevően a terjedelmet.) Az írói megszólalások a drámák bevezetőiben ennek az igénynek jogosságát hangoztatják. Faludi szerint: „A’ Poesis a’ léte keppen történt dologhoz adogatot valamit nagyobb mulatságnak kedveért” (I, 17); Friz úgy vélte, hogy „a vers szerzőknek igassággal határos dolgokat szabad költeniek” (I, 213); Kozma Ferenc a *Jekóniás* bibliai forrásának megjelölése után közli: „A’ többi merő játékos költemény.” (I, 773.)

Varga Imre, a kötet szerkesztője ezeket a vallomásokat összegyűjtve ki is emelte előszavában (I, 10): belőlük és a vígjátékok számának növekedéséből vezetve le tételét a jezsuita iskolai színjáték „teljes elvilágiasodásáról”. A színjátékelemeknek olyan mérvű változása, amelyeknek példáit és eseteit az eddigiekben magunk is felvonultattuk, valóban óhatatlanná teszi a feladatot, pillantanánk most már a paradoxon másik oldalára is. Az előszótól némileg eltérő módon úgy látjuk, az elvilágiasodásnak nevezhető folyamat 1773-ig sohasem került ki a rend nevelési céljainak ellenőrző jelenléte alól. A bibliai és

a történetírói források szabadabb szerzői felhasználásának jelenségével párhuzamosan és ismételtelen megjelenik (ugyanazon szerzőknél!) a retorika tudományának és az alakoskodás művészetének nagy veszedelme is. A „szép beszéd”, ha elszakad erkölcsi talajától, elleplezheti a gyanútlanok előtt a gonosz, ártó szándékot (Faludi *Konstantinus*-ában, I, 121), Kereskényi szerint pedig a tiszta lelkiismeret előbbre való a tudománynál, amint azt Szent Ágoston példázata is mutatja, végre célt és értelmet kapott retorikai tudományával (I, 518). Az idézett írói nyilatkozatok száma sem szaporodik az idő előrehaladtával; valamennyi csaknem egy időből, a század közepéről származik (1749, 1753, 1754). Nem egyértelmű jelenség a vígjátékok számának növekedése sem. Egyrészt közülük jó párnak keletkezési dátumát nem ismerjük, így tendenciák jelzésére csak komplex színjátékelemzéssel alkalmasak, másrészt nem zárható ki az a tendencia sem, amely az 1790-es években a hivatásos színészetben is lejátszódik majd: minél rendszeresebb a játék, annál nagyobb (a közönség szórakozásigényét kielégítendő) a „darabéhség”, vagyis nem annyira egyenesvonalú, minőségi változással, mint inkább mennyiségi problémával állunk szemben. Erre utal a kolozsvári vígjátéki műhelyből kikerült szövegek sok azonos, sebtében átvett, ismétlődő motívuma, a használhatót mindenkor fel is használó dramaturgiája. (Vö. II, 723–724. és 761.) Elvégre nem mindenki rendelkezett Faludi vagy Illei tehetségével...

1773-ig nem enyhült az expurgáció gyakorlata sem. Illei Metastasio-fordítása, a *Titusnak kegyessége* – Mozartnak is librettója – két női szerepet megőrzött ugyan eredetije nyomán, ám előadására nincs adatunk. Az expurgáció megmaradása okozta egyébként, hogy a hivatásos, meginduló színészet oly kevés szöveget hasznosíthatott az iskoladramái termésből.

Az elmondottakkal itt és most csupán a paradoxon meglétére kívántunk utalni, illetve felvillantani a lehetőséget, hogy a jezsuita iskolai színjátszás adatai a paradoxon másik oldala felől is értelmezhetők.

A kötetek szöveggondozása folytatja azt a jó értelemben vett, alkalmazott módszereiben tökéletesen bevált csapatmunkát, ami már az RMDE 1–3. köteteit is jellemezte. Összefoglalóan elmondható, hogy az értelemzavaró központozáshiányok pótlása, az ékezés egységesítése szerencsésen járt együtt valamennyi stílus- és írássajátosság megőrzésével. Mivel ehhez még egyedi megoldások is társulhattak, feltétlenül szükség volt minden egyes szöveg után szövegkritikai jegyzetek közlésére. Sajátos, a műfaj szabta javítástípus a megszólaló személyek nevének kiemelése és egységesítése, egyáltalán: az olvasható-követhető drámaforma kialakítása. Az egyenletesen jó színvonalú textushoz és a szövegmenyiséghez képest elenyésző a megoldatlannak vagy következtelennek tűnő esetek száma. Ezek közé sorolható például a „Megtörtött – Megsértődött ártatlanság” cím elmaradt emendálása a tartalomjegyzékben és a szövegben (II, 7. ↔ II, 45–46); ilyen a címben és a megszólaló személy nevében használt „Óktondi” mellett a dialógusokban az „Octondi” alak meghagyása (II, 229–253) vagy a latinoknak szánt „Cirusz” névalak felbukkanása a jegyzetben (II, 1066), holott a bevett névalak: „Cyrus”.

A gyűjtött szöveganyag elrendezését nyilván sok vita előzhette meg, mint-hogy több lehetőség adódott. Ezek közül végül az a változat valósult meg, hogy az első kötetbe az ismert szerzők kerültek, nevük abc-rendjében; több, azonos szerzőjű mű esetében a kiadás/előadás időrendjében. A második kötetben a szerzőhöz nem köthető szövegek a források lelőhelye szerint, a helységek abc-rendjében sorjáznak,

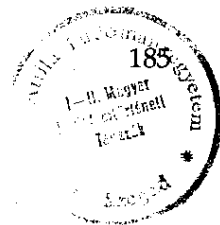
ezen belül „az esetenkénti színrevitel, esetleg a másolatba vétel ismert dátuma alapján” kaptak besorolást. A nyomtatott programokat és színlapokat a helységek abc-rendjében, ezen belül az előadás időrendjében közölték. A szempontrendszer semleges, következetes, s mint ilyen, támadhatatlan. Elgondolkodtató viszont, nem luxus-e a semleges elrendezés. Egy tematikus átszerkesztés például (a bibliai, a mitológiai, a történeti és a vígjátéki témák szerint) egymás mellé rendelhetné volna az összetartozó változatokat egy témára, és így már akár a tartalomjegyzék is hordozott volna új, lényegi információt.

Talán ezek a problémák okozták azt is, hogy két dráma szövege „eltűnt” a minorita drámakötet (RMDE XVIII/2) és a mostaniak között. Az előbbi sajtó alá rendezője, Kilián István 1979-ben ugyan leírta a kézirat forrás, a kézdivásárhelyi minorita drámagyűjtemény első ismertetésében a *Mauritius Nap Keleti Császár kivégzése Foka vérengző pogány által* című, Kereskényi Ádám *Mauritius*-fordításánál mintegy 600 sorral rövidebb és átszerkesztett változatot, ám a szöveg maga sem ott, sem itt nem olvasható; most mindössze öt sor jegyzet sorolja fel az eltéréseket (I, 768). Hasonló a helyzet egy másik Kereskényi-szöveggel, az *Agoston megtérése*vel is. A szintén kézdivásárhely-kantai lejegyzésű szövegben Jantsó Ferenc csaknem felére húzta meg a drámát, és ezen kívül is „olyan nagymérvű változtatásokat végzett az eredeti szövegben, hogy az már nem tekinthető Kereskényi drámájának.” (I, 622.) Csakhogy a textus egyik kötetben sem található.

A kötet szerkesztése során szemlátó mást hiányzott egy végső simítás, egyvégtében elvégzett ellenőrzés. Ez eltűntethetett volna olyan hibákat, hiányokat és tévesztéseket, mint Vác remete magyar mondai motívumának említetlenül hagyása Friz *Salamon*jában (I,

272), a *Tornyos Péter* egyetlen hivatásos előadásának (1795. február 16.) elmara-dása (I, 498). Javítható lett volna a niká-polyi csata (1396) és a szövegben „Antzira” néven szereplő Ankara melletti ütközet (1402. július 14.) összekeverése (I, 935) vagy akár a *Jantsó* név háromféle írásmódja egyetlen lapon (I, 622). Kiküszöbölhető lett volna a Caesarea helynév ismételt sajtóhibás leírása (II, 936, 937, 971), az adott cím szögletes zárójelbe kerülhetett volna (II, 1070) stb., stb. Szerencsére, ezek a ritka szeplők nem vonnak le a kötetek értékéből; csekély számuk Tüskés Gábor gondos lektori munkáját dicséri.

Most már hatra emelkedett az iskola-dráma-szövegek tomusainak száma, a magyar nyelvűekből hátra van még vélhetően kettő, a piarista szövegekkel. Ez az arány lehetővé teszi a recensenz számára, hogy megpendíthesse azokat az átfogóbb témákat, amelyeknek megoldása, de még felvetése sem lehet egyetlen kötet vagy kötetpár feladata, ám amelyek a magyar nyelvű szövegkiadás lezárása után módszertani szempontból tanulságosan feldolgozhatók. Mostani köteteink (is) a *tipológia* megalkotását mutatják a legfontosabb, egyben a legnehezebb jövőbeni munkának. A nehézséget nem is elsősorban az okozza, hol vonjuk meg a teátrális egyházi szertartás és az iskolai színjátszás közötti határvonalat. (A II. kötetben két úrnapi szöveg szemlélteti ezt a problémát.) Ez azonban a komplex színjáték típus-leírás bevált és begyakorolt eszközeivel megoldható, ha legalább 6–8 egyidejű szempontot érvényesítünk, a játékalkalomtól a játszó személyek és a nézők státusa és a játszóhely meghatározásán át a felhasznált effektusrendszer körülréséig. Fogósabb kérdés, hogy a forrásanyagban fellelhető három szint hogyan használható modellalkotásra. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a programok cselekmény-összefoglalója alkalmas ad ugyan tematikai, sőt motívume-

lemzésre, de természetesen nem abban a mélységben, amire a teljes szövegemlékek adhatnak csak lehetőséget. Az előadások pusztá adatsora pedig – a *Historia Domusokból* vagy az ezeket összesítő *Litterae annuae*-kből kigyűjtve – csupán szerencsés esetben tartalmazza az iskolai színelőadásoknak akár címét vagy tárgyát is. (Ezeket az adatokat *A magyarországi iskolai színjátszás forrásai és irodalma* c. kiadványsorozat tartalmazza.)

Az eddigi rendszeralkotási javaslatok és kísérletek – a nyugat-európai drámatörténeti irodalom, illetve a drámaelméleti megközelítés idealkalmazása révén – nem bizonyultak sikeresnek. Értetően: olyan színjátékelemet favorizáltak, az elmondott szöveget, amely az eredeti oktatási-képzési cél szempontjából domináns volt ugyan, de idővel egyre jobban veszített jelentőségéből. Illetve: mivel általuk csak a komplett szövegek és a jelentősebb töredékek jönnének számításba, azaz a teljes adatmennyiségnek csupán a textusokkal is hitelesíthető néhány százaléka. Ha tudománytörténeti analógiákat keresünk a megoldáshoz, a legközelebbieket az egyetemes mesekutatásban találhatjuk meg. Antti Aarne és Stith Thompson rendszere (*The Types of the Folk-Tale*, Helsinki, 1928) a típusok, Thompson katalógusa (*Motif-Index of Folk-Literature*, I-IV, Helsinki, 1932–1936) pedig már a motívumok szintjén tette le-

hetővé a nemzetközi mesekincs vizsgálatát. Talán ezért van, hogy a legígéretesebbnek és szakmailag mindenképpen megvitatandónak, folytatandónak Kilián István hasonló elvekre épülő tipológiáját tekintjük: *A minorita színjátszás a XVIII. században*, Bp., 1992, 171–176.

Ugyancsak megérne akár egy tudományos tanácskozást is a másoló szerepének vizsgálata az új szövegek létrejöttében, akár ismerjük személyét (mint Kaprinai Istvánt, Faludi Ferenc *Constantinus Porphyrogenitus*ának egri adaptálóját, vö. I, 147–148), akár nem. Kivált, ha számításba vesszük, hogy vonatkozóan induktív anyagot már a korábbi kritikai kiadások 18. századi drámakötetei is felszínre hoztak – Bessenyei Györgynél, Csokonai Vitéz Mihálynál.

Amíg szerencsésebb sorsú országokban már Shakespeare, Molière és mások regnáltak a színpadon, nálunk több mint kétszáz éven át az iskolai színjátszás látta el úgy-ahogy ezt a feladatot. Több ezer produkciójuk közönséget nevelt: óvatos becslés szerint is néhány százezer néző épülésére szolgáltak ezek a hajdanvolt előadások. Indokolt volt tehát Keresényi Ádám csendes öntudata a *Mauritius* záróénekekben: „Senki ne szánya, / Hogy ezt olvasta, / És meg fontolta, / Mert ennek hasznát, / Vette jutalmát / Meg ismervén világ sorsát.” (I, 768.)

Kerényi Ferenc

PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA: A FERENCES ISKOLAI SZÍNJÁTSZÁS A XVIII. SZÁZADBAN

Budapest, Argumentum Kiadó, 1993, 163 l. (Irodalomtörténeti Füzetek, 132).

Pintér Márta Zsuzsanna könyvének szerkezete jól tükrözi a téma kutatásának és feltárásának menetét. Először is tisztába kellett jönnie a rend történetével és iskoláival, majd általában a ferences színjátékhagyománnyal, elterjedésének lehetőségei-

vel. Ezután következhetett magának a színjátszás körülményeinek elemzése, figyelembe véve a színjáték-típusok leírásának legfontosabb lehetőségeit.

A szerző tehát nemcsak a nyomtatott vagy kéziratos szövegekön veszi